

ქვემოთა სხუთხუთა

1910 სათაყვანო სალიტერატურო ქურნალი № 24

თბილისი, 20 იანვარი

35610 353

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

ქვემოთა

თბილისი

9805

7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე კვირ
მერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება დრ. 1 მ.
კანტორაში იოსებ იმედაშვილთან. ტიფლის.
Редакция «Театри да Цховреба»

Тос. Зах. Имедашвили

ხელმოუწერელი წერილები არ დაბეჭდება.
ხელთწერები საქიროებისამებრ შესწორდება.
—რედაქტორთან პირის-პირ მოლაპარაკება
შეიძლება შუადღის 12—2 ს. ღ საღ. 6—7 ს.
ტელეფონი № 862

20 ი ბ ე ბ ი ს ი 1910 წ.

მამათა ანდერძი ვისაც წარსული არა და ჩვენი მოვალეობა. აქვს, აწმყაში თვალ-ვახელილი არ არის, გონება ფხიზელი, იმას მომავალიც არ ექნება...

არა-რაისგან არ იქნების არა-რაიცაო, ტყუილად არა სთქვა დიდებულმა შექპირბა...

ჟამთა ცვლამ ქართველსაც ჩახსება ხელი აიღო თოფსა და ხმალზე და შესდგამოდა კულტურულ მუშაობას მოქალაქეობრიობის მოსაპოვებლად.

ამ მხრივ შესამჩნევია ქართველთა ცხოვრება გასულ საუკუნის მეორე ნახევარში...

ჟურნალ-გაზეთების დაარსება, განმანათლებელ დაწესებულებათა აღორძინება, სასკოლო საქმის ცოტად თუ ბევრად მოწესრიგება და, დასასრულ, ქართული თეატრის დაარსება ყველა ეს სულ გასული საუკუნის ნაანდერძეა...

სამოცდაათიან წლებში იქამდე მომწიფდა ქართველ მოწინავე პართა თვითშეგნება, რომ ორმოცდაათიან წლებში აღორძინებული და უცებ ჩამქრალი სათეატრო საქმე ისევ განაახლეს, ერის სულიერ-გონებრივად დაწინაურების ერთ უმთავრეს ბერკეტად მიიჩნიეს, შექმნეს სათეატრო წრე, შეადგინეს წესდება და 1880 წ. 22 ივნისს დამატკიცებინეს კიდევ მაშინდელს ხელმწიფის მოადგილეს დიდს მთავარს მიხეილს.

ასე რომ ზეგ, სამშაბათს, 22 ივნისს, სრულდება სწორედ ოც-და-ათი წელიწადი, რაც არსებობს ქართული დრამატული საზოგადოება.

ამ დღეს ჩვენთა მამაპაპათ საქვეყნოდ, ოუციკა-უურად აღნიშნეს თავიანთი სულთსწრა-

ფვა ერის საკეთილდღეოდ, დასთესეს თესლი. კეთილ-ნაყოფიერი და შვილთა თვისთა გვიანვ დერძეს მისი მოვლა და დაპურება...

აი, რას გვეუბნება, სხვათა შორის, ქართული დრამატული სიზოგადოების წესდება 1880 წ. 22 ივნისს ხელმწიფე-დიდის მთავრის კავკასიის ნამესტნიკისაგან დამტკიცებული:

§ 1. ქართული დრამატული საზოგადოება ფუძნდება ქ. თბილისში, რათა დაქმნარს დრამატული ხელოვნების წარმატებას გაკავსიას სხამესტნაოში მცხოვრებ ქართველთა შორის; ამასთანავე დაგეზმარს სამუდამი და შემთხვევით ქართულს წრმოდგენების გამართავს გაკავსიასა.

§ 2. ამ მახსნს რამ ეწიას, საზოგადოებას ნება აქვს:

ა) მოაზოფოს სკუორებად და დაქანავოს რორტრე ზადა წრმოდგენების გასმართავად და სხლი საზოგადოების ქიხების შესახავად; აგრეთვე ეველაფერა, რაც სტენსიოფას სსწარდა;

ბ) მსცეს თავისა ქიხება სსმარებად სამუდამო დასს და მოეჭარულთა წრებეს;

გ) დაეზმაროს ნიეთიერად დრამატულ მწერლებს და არტისტებს, რომ უფრო გაჯარჯამდეს მათა ნაწა და მოქმეება;

დ) გამოცეს ქართულს ენაზედ ორიგინალი და ნათარგმნი დრამატული თხზულებანი და, თუ სსწარება მითისოფს, გამოსცეს გაზეთი ან ჟურნალი განსკუორებოთ დრამატულას ლატერატურისას და გრატკავსათვის.

ე) დასმოსი ფილდო საკუთესო დრამატული თხზულებათათვის ქართულს ენაზე და

ვ) გამართოს ქ. თბილისში სათეატრო კლასები და დრამათოთა კურსები მოსამზადებლად და გასავარჯიშებლად არტისტებისა.

როგორც მკითხველი ჰხედავს, მამათა ან-დერძი ბევრის მხრითაა საგულისხმო, ზევრი სიკეთის აღმოქმელი, ხოლო არც ერთი მათგანი არ არის საფუძვლიანად დაწყებული, არამც თუ შესრულებული.

ამ ბოლო ათი-თხუთმეტი წლის განმავლობაში საქართველოს დაბა-სოფლებში დაიბადა წარმოდგენათა გამართვის სურვილი და ეს სურვილი დღით-დღე ძლიერდება, მაგრამ პიესათა უქონლობის გამო ან უკვე ათჯერ ნათამაშებს—გადაღვივებს იმეორებენ, ან რაღაც არა სასურველს პიესებს სდგავენ...

ღარიბია ჩვენი დრამატული ლიტერატურა, ვინაიდან რაცა გვაქვს, მის დაბეჭდვასა და გავრცელებას არც-კი ვუწყობთ ხელს და თუ ვინმე დრამატურგ-მთარგმნელი გამოავიწყდება, ნიუთეირად იმდენად ვერ ვუწყობთ ხელს-თავისი საყვარელი საქმე განაგრძოს...

დრამატულ საზოგადოების მოვალეობაა ხელი შეუწყოს **დრამატული ხელოვნების წარმატებას**, მაგრამ რაედენი ვიგინდარა მძლავრად ქართული თეატრის ღირსებას, ენას, პიესას, სცენას, —ამას არავინ უწევს ანგარიშს...

ოცდა ათი წელიწადი გავიდა და აქამომდეც-კი ვერ შეგვიქმნია ისეთი ორგანო დრამატული საზოგადოებისა, რომ ქართულ წარმოდგენების გამართველთა ერთი მთავარი იდეა, ერთი წესრიგი მისცეს, ერთი მიზნისკენ მიმართოს ყოველ სასცენო მოღვაწის მისწრაფება...

ოცდა ათის წლის წინად მხოლოდ ოცდა ათიოდე კაცმა შექმნა, დაამტკიცა და, ასე თუ ისე, საზოგადოებაში გაავრცელა თეატრის საქმიანობის აზრი...

დღეს, ოცდა-ათის წლის შემდეგ, საზოგადოებას ათჯერ მეტი წევრი მინცა ჰყავს, რომელთა უმრავლესობა არამც თუ წესდების საფუძველთა გავრცელებას ეხმარება, **საწევრო ფულიც** კი არა აქვს საზოგადოების კასაში შეტანილი...

მომეტებული მათგანი არამც თუ **ეხმარება** სათეატრო საქმის **წარმატებას**, არც კი იცის, საით არის ქართული თეატრის კარები...

ახლად შემდგარ ქართულ დრამატ. საზოგადოების გამგეობას ჭირად ზევრი და ძნელი საქმე აქვს გასაკეთებელი: დრამატულ თხზუ-

ლებათა გამოცემა, დასის მფარველობა, ჟურნალის წარმოება, დრამატულ ნაწარმოებზე ჯილდოთა დანიშვნა და, დასასრულ, ქართული თეატრისა და დრამატულ ლიტერატურის აღორძინება-განვითარების საფუძვლიანი ისტორიის შედგენა...

როგორ და რა დროიდან წარმოიშობა ქართული თეატრი?..

როგორი იყო მისი თანდათანობითი განვითარება?..

რა და რა საფეხურები გაიარა?..

რა მდგომარეობაშია ჩვენი ორიგინალური და ნათარგმნი დრამატული ლიტერატურა?..

ქართველი მსახიობის წარსული და აწუყო.

სახალხო თეატრის აღორძინება, პროვინციალური თეატრი და სხ. და სხ. აი, რაედენი კითხვებია გასარკვევ-შესამუშავებელი...

ერთი სიტყვით, დრამატული საზოგადოებისა და მისი ფარგალის სრული და პირუთენული აღწერა...

დიდი, ფრიად დიდი ძალოვნა საქირო ამ საქმეთა შესასრულებლად და ისიც ყველამ ვიცით, რომ **ОДИНЪ ВЪ ПОЛЪ НЕ ВОЙНЪ...**

ამიტომაც საქიროა ჩვენის ქვეყნის მოწინავე და შეგნებულმა ნაწილმა უფრო ფიზიკლის თვალთ შეხედოს თავისი ეროვნული თეატრის საქმეს და თვისგან რჩეულთ მხარი მისცეს, რომ მათ პირნათლად შესარულონ საზოგადოების წინაშე ნაკისრი მოვალეობა, თორემ ქართული ანდაზისა არ იყოს, მარტახელა პურის ჰამაშიაც ბრალიაო...

ჩვენის ჟურნალის მე-11-ე ნომერში გაცვრით შევებთ ამავე საგანს და ახლაც ვიმეორებთ, რომ ისტორია პასუხს მოგვთხოვს უმოქმედობაში...

სულმნათმა ილია ქავჭავაძემ ამ ათის წლის წინად დრამატ. საზოგ. ოცის წლის თავზე წარმოსთქვა, თუმცა „არა-რანისგან არ იქნების არა-რანიცა“, ჩვენმა თეატრმა მინც არა-რანისგან შექმნა რაღაცაო...

ახლა ეს აღარ ითქმის: ქართული სახიობა ჯერ კიდევ ერთის საუკუნის წინად იყო ჩასახული, როგორც ამას მემბტიანენი მოგვითხრობენ, ნახევარ საუკუნის წინ ორიგინალური დრამატურგნი დავეებადენ და თეატრიც განახლდა, ხოლო ოცდაათის წლის წინ

ნად უკვე დრამატული საზოგადოება დაარსდა...

მაშ დღეს ვერ ვიტყვით „პარაისგან“ გავაკეთოთ რამეო...

საძირკველი ჩაყრილია, კედლების აშენება-ლაა საჭირო...

ყველამ უნდა ვირწმუნოთ, რომ აწმყომ შობილმან წარსულისაგან უნდა წარმოშვას ჩვენის თეატრის ბრწყინვალე მომავალი...

მ ო ე ი ე რ თ ი ც ნ ო ბ ა ნ ი

ქართ. დრამატულ საზოგადოების შესახებ

ქართ. დრამატ. საზოგ. გამგეობას განზრახვა აქვს შემოდგომაზე ღირსეულადიღღე-სასწაულოს დრამატულ საზოგადოების ოცდაათს წლის თავი და იმ ხანად ჩვენი რედაქცია ეცდება უფრო ვრცელი და დაწვრილებითი ცნობანი წარუდგინოს მკითხველთ ქართული თეატრის მოღვაწეთა შესახებ. ამ ჟამადკი მოკლედ მოვიხსენიებთ ზოგიერთ ცნობათ;

1879 წ. წარმოდგენებს მართავდა „ქართულ წარმოდგენათა მმართველი გამგეობა“ რომლის წევრებთაც იყვენ: ილია გრიგოლის ძე ქვეჭავაძე-თავმჯდომარე, დავით გიორგის ძე ერისთავი—თავმჯდომარის ამხანაგი, ივანე გიორგისძე მაჩაბელი— მდივანი, გიორგი მიხეილისძე თუმანიშვილი—რეჟისორი, იოსებ ბაქრაძე—ხაზინდარი, დავ. ზაქარაის ძე სარაჯიშვილი ტნიკ. იაკობისძე ავალიშვილი წევრნი. ამ პირთშინდეს ნიკოლოზ იაკობის ძე ნიკოლაძეს წესდების პროექტის შედგენა; შედგენილი პროექტი გამგეობამ შეიმუშავა, აღგილობრივ მმართველობას წარუდგინა დასამტკიცებლად, რომლის დამტკიცებაც ინება 1880 წ. 22 ივნისს ხელმოწიფემ დიდმა მთავარმა კავკასიის ნამეტნიკმა.

წესდების დამტკიცების შემდეგ საზოგადოების საზოგადო კრებაზედ, ამორჩეულ იქნა საზოგადოების გამგეობა: თავმჯდომარედ თავადი ილია გრიგოლის ძე ქვეჭავაძე, თავმჯდომარის ამხანავად თავადი აკაკი როსტომის ძე წერეთელი, მდივნად კონსტანტინე დიმიტრის ძე ყიფიანი, ხაზინადრად თავადი გიორგი მიხეილის ძე თუმანიშვილი და წევრებად: თავადი რაფაელ დავითის ძე ერისთავი. ნიკოლოზ დავითის ძე ქანანიშვილი და მიხეილ ქაიხოსროს ძე ყიფიანი.

ამ 30 წ. განმავლობაში ამორჩეული ყოფილა ათი გამგეობა (აწინდელი მეთერთმეტეა), რომელთაც უწარმოებიათ 19 სეზონი... პირველი სეზონი დაიწყო 1880 წ. 15 ენკენისთვის.

ვიდექ შღვის პირას...

(ვუძღვნი იაკობ ნიკოლაძეს)

I

დამშვიდებული,
დაწყნარებული,
ზღვა კამკამებდა
და ფირუზისა
კამარას ცისა
შესთამაშებდა;
მალღით სხივები—
ოქროს მძივები
დასციმციმებდენ
და სანატრელსა
მზეს, საყვარელსა,
უკავშირებდენ.
ქარი არ ქროდა...
არსით ისმოდა
ხმა ქვეყნიური,
იყო ღუმილი,
უცნაურ-ტკბილი,
თითქო ღვთიური!..
ვიდექ ზღვის პირას,—
ამ პარმონის
მე შევეყურებდი;
ვერძობდი სულისა
მასთან კავშირსა
და ვნეტარებდი!..

II

აღშფოთებული,
აღღვლებული,
ზღვა ბობოქრობდა,
თითქო წარბ შეკრულს,
გაპირქუშებულს,
ცას ემუქვროდა.
ტალღა-ზღვირთები,
ვით დიდი მთები,
წამს იზრდებოდენ
და წამს უფსკრულში,
შავ-ბნელ ჯურღმულში
იკარგებოდენ.
ზღვა, ვით დაქრლი,
ფეფარაშლილი
ლომი, გმინავდა,

ცაც მრისხანება
და მძინვარება,—
ჭკუადა, გრგვინავდა!

ზუღადა ქარი...
იყო საზარი

გარს ხმაურობა,
თითქო შემოქმედს
მოსურვებოდეს

ქვეყნის დამბობა!..

ვიდექ ზღვის პირას,—
ამ ბრძოლას, დიადს,

მე ვუტკეროდი;
ვერძობდი სულისა
მასთან კავშირსა

და კვლავ ვსტკებოდი!..

ს. მ. მ. მ.

თეატრი და უსიყვრელი

ერთის თვალის გადავლებით

ზეგ, სამშაბათს სრულდება 30 წელიწადი რაც კავკასიის უმაღლესმა მთავრობამ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების წესდება დაამტკიცა. ოცდა ათის წლის წინად ჩაეყარა ნამდვილი საძირკველი იმ საქმეს, რომელსაც ჩვენს საზოგადოება, გარდა რემდენისამე შეგნებულ აღმამიანისა, აღმაცერად უყურებდა და არა თუ ნამდვილ თანაგრძობას უჩენდა, არამედ გამრყენვლითა და გამათხსირებლად სთვლიდა. სიტყვა «არტისტი», «არტისტიკა» — ეს ქარაფშუტობის სინონიმი იყო, სცენა — დროს გასატარებელი ადგილი, სალაღობო ასპარეზი ჯამბაზთა კრებულისა.

აი, სწორედ ამ დროს გამოჩნდა რამდენიმე მაღალ-მოსილი აღამიანი და თავს იღვა დრამატიულ საზოგადოების დამკვიდრება.

იმ დროს მოღვაწეთა შორის ოქროს ასოებით აღბეჭდილია სახელები ჩვენის დიდებული არტისტების ვ. აბაშიძისა, მ. მ. საფაროვა-აბაშიძისა, ნ. ვაბუნიანი-ცაგარლისა, კ. და ეფ. მესხებისა და სხვათა. ჩვენმა სცენამ კი არ შეჭქმნა ეს დიდებული აღამიანები, ამათ შეჭქმნეს ქართული სცენა, ამათმა ნიჭმა

გაუღდა ფესვები ხალხის გულში ქართულ თეატრის მიმართ სიყვარულსა და ფასს.

მაშინდელი დამფუნძნებელნი ქართულ დრამატიულ საზოგადოებისა ზოგი დღესაც ჯანსაღად არის, როგორც, მაგალითად, ნ. ავალი-შვილი, ვ. აბაშიძე, თ. ლევან გიორგის ძე ჯანდიერი, კ. ყიფიანი, ანტონ ფურცელაძე, აკაკი და სხვანი, და ამთ კარგად იციან რა თავის შტერევა და ვაი-ვაგლახი უნდოდა იმათ ამ გვარ საქმეს მოწყობას. ამთ კარგად ესმოდათ, რომ სცენა არ წარმოადგენს მხოლოდ თავგასართობ რამეს. და აი, ამიტომაც შეძლების დავგარად ხელი შეუწყეს ამ დიდებულის საქმეს.

ენა სულია ერისაო, ამბობს ერთი გამოჩენილი მეცნიერი, ენის მეოხებით შეგიძლიანთ სიგძე-სიგანით გაზომოთ ერის გონებრივი საღარო და დააფასოთ კულტურის რომელს საფეხურზე დგას იგო.

ენა მდიდარი რუსთაველისა, აკაკის და ილიასი ისეთ სავალალო ყოფაში იყო, რომ ქართველს ქართულისა აღარა ესმოდა. ნივთიერად გალაღებული ბატონი ამაყად უვლიდა გვერდს და ჩაგრულ მონას და მის თვალსა და გულსა არ სწადდა, არ იზიდავდა იმ ბეჩავ მდგომარეობის დანახვა, რაც თვალწინ გადაუშალა მას სცენამ. დიად ქართულმა სცენამ, ქართულმა თეატრმა შეიძლო ის, რასაც სხვაგან ვერ შესძლებდა: ერთმანეთს დაუახლოვა დიდი და პატარა, მდიდარი და ღატაკი, გულ დაკოდილი და გულზვიადი, დანაგრული და მხავკრელი-მთელი უკურთმართობა ცხოვრებისა. ყველა ეს შესძლო ქართულმა სცენამ და ქართველმა არტისტებმა.

მაგრამ რა მდგომარეობას განიცდიდენ და განიცდიან თვითონ არტისტები? ამდენის ხნის განმავლობაში ჩვენში ვერ შესდგა ისეთი წრე, ისეთი ჯგუფი ანუ დაწესებულება, რომელსაც უზრუნველ ეყო ქართული თეატრი და მისი სულის ჩამდგმელი არტისტები. ქართველი არტისტი, საერთოდ რომ ვიყარაუდლო, ორ თვეს ცხოვრობს სცენის წყალობით, დანარჩენი ათი თვე-კი საცოდავ მდგომარეობას განიცდის: არა აქვს თავშესაფარი, არა აქვს წყარო ცხოვრებისა და ცხოვრება-კი თავისას თხოულობს. არასოდეს არ დამაიწყებდა ერ-

მოპენიერება

სერგეი მაკოვსკის წერილიდან *)

თის ჩვენნი არტისტის სიტყვა—ნეტავი ათ თვეს ლეტარგიული ძილით მაინც დავიძინებდეთ. ვინ იცის, ამგვარ სიტყვაზე ჩვენ შეიძლება გულიანადაც გადავიხარხაროთ, მაგრამ... სასაცილოა? ჩვენ, ქართველებმა, ლამაზის სიტყვებითა და ხოტბებით ვიციო ჩვენნი დამსახურებულ ადამიანების პატივისცემა, ხოლო არსებითად კი არ გვინდა ჩაუვყირდეთ სხვის ყოფა-ცხოვრებას. ნუთუ ჩვენ იქამდე ვერ მოვმწიფდით, რომ ამდენის ხნის განმავლობაში ვერ შევქმენით რა ისეთი, რომ თავშესაფარი მაინც გავგეინა ჩვენის არტისტებისათვის! ეს შეგვეძლო და შეგვიძლია კიდევ თუ მოვიწოდებთ.

ჩემის აზრით, კარგი დრო არის ახლა მაინც ჯეროვანი ყურადღება მივაქციოთ ამას. ჩვენა გვეგონა ქართული დაწესებულებანი გულმხურვალედ მოეკიდებიან და ხელს შეუწყობენ ამ საქმეს, თუ სათავეში ვინმე გონიერი ადამიანი ჩაუღვება.

განდევილი

* * *

არ მშორდება სევდა მწარე,
შავ ფიქრს ვეღარ გავეყარე..
ოჰ, რად, რისთვის შემიყვარე?
შენს ნაზ თვალებს შევადარე
ცის ლაქვარდი მოელვარე..
რისთვის, რისთვის შემიყვარე?
ჩემი მზევა, ჩემი მთვარე
შენი სული მონარნარე..
ოჰ, რად.. რისთვის შემიყვარე?
უბსკრულის პირს გავიარე,
ცრემლის წვეთად დავიღვარე..
რისთვის.. რისთვის შემიყვარე?

მტრულად გვიცქერს მოშობლით მხარე
შვება გამინიავექარე..
ოჰ რად, რისთვის შემიყვარე?
გულის ტანჯვა ვერ დავფარე,
ნიავე კოცნა დავაბარე..
ქალო, რისთვის შემიყვარე?

გ. ტაბიძე

„ყოველივე გაივლის, ყოველივე გაქრება, უმაღლესი ხარისხი, უფლება, ყოვლის შემძლებელი ჰენიალობა, ყოველივე მტვრად იქცევა... ყოველი დიდებული მოვლინება ამა ქვეყნისა დაქრება, როგორც კვალი...“

— არ გაქრება კვალივით მხოლოდ ერთი საქმე ადამიანთა; იგი თვით უბრწყინვალეს ნიშნენიერებულად მტესა სძლებს ხოლმე: „ყოველივე გარდავა, სოქვა მოკიქულმა, მხოლოდ ერთი სიყვარული-ღა დარჩებაო“.

ხომ გახსოვთ? ასე ათავებს თავის სიტყვას ტურგენიევი ჰამლეტსა და ღონ-კიხოტზე, ამ სიტყვებზე კი მარტო პირადი, აღსარებითი მნიშვნელობა არა აქვს. იგი დამახასიათებელია საზოგადოთ რუს-ესტეტისა.

„კეთილი საქმე თვით უბრწყინვალეს სიმშენიერებზე მტესა სძლებს“. აი რა ფრაზით გამოიხატა რუსეთის დიდებულ მხატვარის აზრი ორ სამთელქვეყნო, მსოფლიო დიად მხატვართა შესახებ. მერმე განა სხვები უფრო გარკვევითა და გადაჭრით არ შეგხნენ ამავე საკითხს?

რუს ესტეტს შეიძლება მხურვალე და მტკიცე რწმენით უყვარდეს ხელოვნება, მაგრამ მიჩნეულ საზღვრამდე კი—მანამ, სანამ მის აზროვნებაში არ შთაისახება სურვილი დასკვნათა გამოყვანისა. მაშინ ის მორალისტი ხდება. რუს ესტეტს ეშინია, რომ მშენიერებას ენდოს ბოლოდღე; მისი მხატვრული ამპარტავენება მოკრძალებით თავს იხრის ზნეობრივ პრობლემათა სიდიადის წინაშე...

აბა ერთი მძლავრი და უფლება-მოსილი მოაზროვნე გვეყოლიყო ისეთი, რომელსაც მშენიერებაში ევლისსხმოს უმაღლესი, ყოვლის შემეაერთებელი და ყოვლის შემრიგებელი დასაბამი? ისეთი დასაბამი, რომელიც არ ემორჩილებოდეს არც ზნეობრივობას, არც სარწმუნოებას, რომელსაც არ ესაჭიროებოდეს არც

* *) მე მინდა ჩვენს მკითხველებს ხელოვნების შესახებ გავაცნო ზოგიერთ თანამედროვე მწერალთა აზრი სულ სხვადასხვა მიმართულების. ამ ხელად კი ვიწვევ სერგეი მაკოვსკით. მ. დ.

ახსნა-გარკვევა, არც გამართლება და დაცვა-მფარველობა? იყო განა ისეთი ვინმე, რომელმაცა სთქვა: მშვენიერების შემოქმედნო, თქვე-ნა ქნით სამარადისაო?

აღლად ჯერ კიდევ დიდი ბარბაროსები ვართ. თვით დიდად კულტურული ადამიანებიც კი ჩვენ შორის ვერ ამჩნევენ საზღვარს, რომელიცა ჰყოფს „კაცობრიულ მეტად კაცობრიულს“ ღირებულებას ცხოვრებისას შემოქმედების ღირებულებისაგან.

როდესაც კარგა ახლო დაუკვირდები რუს-მხატვართა მოღვაწეობას, დაინახავ, რომ თითქმის ყველა მათგანი შინაგან მერყეობისა და ორქოვობის მსხვერპლია, მისი წამებული; არა სწამთ მტკიცედ თავიანთი მოწოდება, ექვით შესტკერიან. რამდენს მათგანს შერცხვინია „პარნასზე“ განმარტოებისა და ადამიანთა და თავის თავის წინაშე თითქო ბოდიშის მოსახდელათ „ენა და მეტყველება ღმერთებისა“ ქვე-ჩამოუყვანიათ საზოგადოებრივ და რელიგიურ თემების საქდა-გებლად. რამდენს თავის შემოქმედების დასასრულს, უარსუცია თავისი ნაწარმოები. გოგოლი, რომელიც სიკვდილის წინად თავის ნაწერებსა სწევას, ტოლსტოი, რომელიც ავღებით უბრალო არაკებად იხსენიებს თავის რომანებს, ივანოვი *) თავის ჰენიალობის მწვერვალზე მოკლული იმ აზრით, რომ ქრისტიანობის იდეა შეუძლებელია განხორციელდეს მხატვრობაშიო — ყოველივე ეს მეტად ნაციონალური მოვლენაა. თვით პუშკინმაც-კი, რომელიცა ჩვენი „მოწინავე“ საზოგადოება ამდენი ხანია გარდამეტებულ ესტეტიზმს აყვებდის, იმ პუშკინმა, რომელიც აგრე ამაყად დამზერდა საზოგადოდ „ბებოს“, იმანაც კი საჭიროდ დაინახა ეთქვა: „მე ხალხს მისთვის ვეყვარები, რომ ჩემის ქნარით კეთილ გრძობებს ვუღვიძებდიო“. ამ სიტყვებშიაც განა თავის მართლება არ გამოჩანან?

რუსი-მწერალი, მგოსანი ან მხატვარი, როგორც კი თავს ამაღლებულად იგრძნობს, შეატყობს რომ სხევში ერჩევა, რლაც ბედისწერით მიდის იმ დასკვნამდე, რომ მხატვარი ცხოვრების მასწავლებელი უნდა იყვეს, რომ მშვენიერების სამსახური ზედ-მეტი ბარგია,

უკეთუ ეს სამსახური სხვა რამ „მაღალ იდეისთვისაც“ არ არის გამოსადეგი.

ასეთ მორალუბის ქურქი, რა თქმა უნდა, იცვლება ერთი თაობიდან მეორეში, მაგრამ შინაარსი-ც ერთი და იგივე რჩება. ხელოვნება მიზანი კი არ არის, არამედ საშუალება; მშვენიერება მხოლოდ სამოსელია, გარეგანი სახე, რომლის შინაარსიც სხვა და სხვა ზნეობრივ ვითარების შესახებ გვესაუბრება. „კეთილი საქმე თვით უბრწყინვალეს მშვენიერებაზე მეტს ძლებს“.

და სწორედ აქ არის დასაბამი ჩვენი კრიტიკის შეცდომისა. მხატვარისაგან იგი თხოვლობს იდეას, შეხედულებას, ზნეობრივ იდეალებს, ქეშმარიტებასა და სარგებლობას — და არა ხელოვნებას. მხატვრულ ნაწარმოებს ესტეტიურ საზომით კი არ სინჯავს, არამედ ავტორის განზრახვათა და მის დამოკიდებულებას სადღეისო კითხვებისადმი „კეთილისა და ბოროტის“, „სიმართლისა და სიცრუის“ ტლანქ სასწორზედა სდებს.

მე სიამოვნებით ვეგებები თანამედროვე ახალგაზდა მხატვართა და კრიტიკოსთ შორის ყველა იმათ, ვინაც ბრძოლა გამოუცხადა ამ ძველ შემცდარ შეხედულებას. ისინი მტკიცედ შეხედენ ჩვენს ნაციონალურ სენტიმენტალიზმის მრისხანებას...

მაგრამ ხომ შეიძლება ცდებოდნენ? ჰამლეტი და ლონ-კიხოტი — ჰენიალური ნაწარმოებნი ლიტერატურისა... „ყოველივე ეს გადავა მხოლოდ ერთი-ლა სიყვარული დარჩება“. „ამ სიტყვებს ჩვენ ვეღარას დავუმატებთ“, ამბობს ტურგენივი.

დაუჯეროთ ტურგენივს? აღვიაროთ, რომ ზნეობრივი არსებობა კაცობრიობისა უფრო მტკიცეა. უეჭველი; ვიდრე მისი ესტეტიური არსებობა?

საუკუნეთა ისტორია, ხალხის გამოცდილება გვეუბნება: არაო.

მშვენიერება ყველა საკაცობრიო საქმეზე მეტადა სძლებს; სულ ერთია ეს საქმე კეთილია თუ ბოროტი. ღვაწლიცა და დანაშაულიც საუკუნოებში ეძლევა დაიფუცებას, ქრება; თანა თაობასა სცვლის და მათთან ერთად უკვლოდა ქრება მათი სიყვარულიც და სიძულვილიც. „იგი წავა და სხვა მოვა“... ახალი ადამიანე-

*) განთქმული მხატვარი რუსეთისა. შ. დ.

ბიც ისინი-ხორციელებენ წინაპართა ნაშთს, თუმცა თითქმის მუდამ შეუფერებლად და არა სავსებით; მიდიან წინ სულ სხვა მიზნებისაკენ, ან და შეიძლება მხოლოდ სხვა გზით, ანგრევენ ძველს და აახლებენ თავისებურად, ქმნიან ახალ სახეებს სასურველსა და საზიზღარსა და ყოველივე ეს ეგრევე მომავალდება, წარმავალი, როგორც წინანდელი.

ამ გვარად ცოცხალი სინამდვილე სიზმრად იქცევა.

და ხელში გვრჩება მხოლოდ მხატვრული განსახიერება მისი, რაც ოდესმე ცოცხალი იყო, ცხოვრებდა, ხატება ყოფილის ცხოვრებისა.

შალვა დადიანი

(შემდეგი იქნება)

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მიდის, მიხვარობს ხალხი ბრუნდე გზაზე. თავის მძიმე, გაუთლებელ—გაურანდავი ტან-ფეხით სთელავს მრავალ ია-ვარდსა და იასამანს, რომელთა სულები არ იკარგებიან და, მნათობ ქვებად ქვეულნი, თვალზე დათხრილ სიმართლის გვირგვინს ერთიანი.

სიმართლე დიად თვალზე-დახრილია; წინად სიმართლე სთხრიდა, თურმე, უმართლო ხალხს თვალებს, მაგრამ გაიძვერა ადამიანებმა იგი შეიპყრეს, თვალები თვით დასთხარეს და ბნელს მოაფარეს.

განგებამ თვალზე-დათხრილი, დაუშახტურებლად დამკირებელი სიმართლე ბრწყინვალე გვირგვინით შეამკო, ანუგემა და უწინასწარ-მეტყველა: „ქვეყნად ბილწ ხალხში არ გამოილევიან ია-ვარდნი და იასამანი. ესნი არიან მართალ ადამიანთა ტურფა სულები, შენებრ დამკირებულნი. ესენი გაბრწყინდებიან და შეგიძობენ ტურფა გვირგვინს. შენი გვირგვინი, ერთ ღროს გავსილი, მოელვარე ქვებით აზაღლებული, ბნელს ახლდს და ქვეყნის წინ წარსდგები მთელი შენი სიძლიერითა და მშვენიერებით“.

გ. მესხი

რეაქცია

ოთხ მოქმედებიანი სცენები აკაკისა

მოქმედება მესამე

(ვახუშტი მხარეთმცხე წამოწალილი სკამ-ლოჯინაზე, კრიალოსის საამაშებს და ხენუმის. ბუფან რასანს უკრავს მგადასე და სტეკს. ცოტა ხნის სიჩუმის შემდეგ)

I

ბეჟანი და ვახუშტი

ბეჟან „დავღირეჯია მეფეო, აღარ გიციინს პირიო“. ა... ვახუშტი!.. მე ვითომ სოგრატ-ვეზირი ვარ და შენ როსტევიან მეფე.

ვახუშტი (იფინის) ცოტა გვიკლია ორივეს!.. მარა გარემოება კი ჩემი ჩამოგავს როსტევიანს.

ბეჟ. და მიტომ ოხრავე? მართლა, რომ კაცის გული გაუმაძღარია!.. შენ თუ სახენეში გაქვს, მე რაღა უნდა ვსთქვა? ცოლი არა მყავს და შეილი!.. აქეთ-იქით თრევა-ჯანჯალში დავებრდი—ბერ-კვიციით. შენ შეილი მაინც ვყავს.

ვახ. ეჰ, რაღა ყოლაა? განსვენებული მაკრიხ რომ მომიკვდა, ვე პატარა დამჩა. მასუქან დედაც მე ვარ მაგისი და მამაცა. მზე და მთვარე მაგავს ამომდის!

ბეჟ. მერე?

ვახ. სხვა ცოლი მე აღარ ვეძიე და შეილი! და აი როგორ მიხდის ამაგს!..

ბეჟ. როგორ? არ გემორჩილება თუ?

ვახ. რა ბრძანებაა? მორჩილებით ნამეტანიც არი, მარა იმ ერთ რამეზე ურჩობს.. ვეუბნები, შეილიო, ხომ ხედავ? დავბერდი. აღარა ვარ?.. დროა, რომ აწ შენ მოეკიდო ოჯახს. ცოლი შეირთე, შეილები გეყოლება, ოჯახს ნუ გამიციელებ; მომასწარ შენს ბედნიერებას მეთქი და არ იქნა, ვერ შევავაგე. სულ „მაცა“, „მაცას“ იძახის. მე კი ვაცლი, მარა მე რომ აღარ მაცლის სიბერე.

ბეჟ. მაგაზე მეც ძალიან მწყდება გული!.. მე სულ მაგას არ ჩაეჩინებ? ძალიან გულით მინდა, რომ დიდებულობის ქალი შეირთოს. ოჯახი კარგი, ქალი განათლებული, მშვენიერი; ერთი ვერავინ სჯობია ჩვენში!.. რა აქვს დასაწყენი რომ დაიწყუნოს?

ვახ. მერე რას გეუბნება?

ბექ. ახლა მაგის დრო არ არის.. არეულობააო!..

ვახ. მაგითი მატყუა სამი წელიწადი. ახლა მაინც ცოტათი დამშვიდებულია ქვეყანა.

ბექ. და დამშვიდებულიც რომ არ იყოს, მაგას რაი? უცოლობა მაინც არ არგია.. დროა, თვარა იმასაც ჩემსავით გამოეპარება დრო თვალსა და ხელს შუა.

II

ისინაივე და დათია

დათია ფასია მოვიდა ლაშაძე. ნახვა უნდა?

ვახ. ვისი? ჩვენი თუ ალექსანდრესი?

დათ. ხაზეანისო.

ვახ. მაგას არ გეტყუდა — „ხაზეანის“ო!.. ვაჭარი ხომ არა ვარ, ხაზეანი დამიძახოს?

დათ. კნიაზის ნახვა მინდაო და ის არ უთქვამს რომლის?

ვახ. მოახსენე მობრძანდეს.

დათ. ვეტყვი. (მადის)

ვახ. ვერ ხედავ? მამა ჩემი არ წამიწყდება, ფასია არც ხაზეანს იტყუდა და არც კნიაზს! ისე უზრდელი არ არის!.. „ბატონიო“ იტყუდა, მარა ვგ როგორ გაიმეორებს? ბატონობა ხომ გადავარდნილია?!..

ბექ. დაბრუნების ემინია.

ვახ. ახლა მაინც ველარ ჰხედავენ, რომ არ გაუმართლდათ რასაც ელოდენ? მიწებს მაგათ. კი არ აძლევენ, სხვებს ურიგებენ მადერ... გადმოსახლებულებს.

ბექ. ისინი მაინც თავისას გაიძახიან: ჩვენი დრო ისევ დაბრუნდებაო! გამოვიდეს ჯერ ფოთოლიო.

ვახ. ფოთოლიო?

ბექ. ჰო, ფოთოლი!.. ვითომ გახაფხულდეს... ვაშრებს ქვეყანა, რომ ტყეში დამალვა შეიძლებოდესო...

ვახ. ჰმ, ვინ არიან, რომ მაგ საწყლებს ატყუილებენ?

III

ისინაივე და ფასია შემოდის

ვახ. ოჰ. მშვიდობა თქვენი ნახვა!

ბექ. ფასიას ვახლავარ!

ფასია (თავს უკრავს) დილა მშვიდობისა!..

ვახ. რათ დაგვიფიწყე ამდენი ხანი, რომ აღარ გვნახე?

ფას. ბევრჯერ მოვინდომე, მაგრამ ველარ მოვახერხე. მარტო-ხელი კაცის საქმე ხომ მოგესხნებოდა? ჯერ იყო და შავმა ქვამ გაგაწყვიტა წელში.

ბექ. მართლა მე და ჩემმა ღმერთმა! აღრე რომ ხუთ თემნათ დაიეკრდიოთ ხოლომე მოსამსახურეს, ახლა ოცს არ გვეკრდებიან.

ფას. ან მაგას ვინ სჯერდება? ფულითაც რომ აღარ ღებებიან?! ჩვენც ბატონობა გვინდა!.. ნურაფერს გაგვაკეთებინებოთ და ვინ ოხერია, რომ ტყვილა გადაყრის ფულებს?

ბექ. უსწავლიათ რაღაც „ბოიკოტია“ და მოგვეძალენ.

ვახ. ზრდილობაც რომ დაკარგეს... ერთი გლახა ბიკი მოგდა, ქვეყნის ფულს ვაძლევ მაინც ვერა გამიბედნია რა, რომ დავსაქმო.

IV

ისინაივე და ალექსანდრე შემოდის, თან იოსები შემოყვება და ოთხი გლეხი. ოასეუა და გლეხები განსეუ გადგებანს.

ბექან ვახუშტი } (გლეხებს) გამარჯვება თქვენი!

გლეხები (ქედს ისხან, თავს უკრავენ) ღმერთმა ნუ მოგვიშალოს თქვენი დღეგრძელობა!.. **ალექსანდრე** (ხელს სათიშეს ფასიას).

ვახ. (ალექსანდრეს) გაარიგე რამე?

ალექ. ვერაფერი! ასე მითხრა, მე ყოლიფერი გამოვიკვლიე და თქვენ ნულა გაერევიოთ.

გლეხ. დავილუბეთ, — თქვენი მტერი დალუბულა!..

ალექ. სწორეთ რომ შესაბრაღისინი არიან (შეიბრუნდება ფასიას) დრუბეთში ვიღაც დამწვარა და უჩივლია. — გლეხებმა დამწვეს, მოძრაობაში რომ არ ვერვი, მემტრებებანო.

1-**გლეხი** ახლა ჩვენ მოგვადვენ ოთხს სოფელს, გინდათ თუ არა გვითხარით ვინ დასწვავა? თუ არა და თქვენ უნდა გადინადოთო. კომლოზ ოც-ოცი მანეთი შეგვაწერეს.

2-**გლეხი** მაინც წელში გაწყვეტილი ვართ და ამოვარდით! ამოვარდით!

3-**გლეხი** ვიცით ვინც დასწვა! განა არ ვიცით? თითონ ბატონმა წაუკიდა თავის ხელით ცეცხლი.

ფას. მერე რატომ არა სთქვით?

4-**გლეხი** ვისთქვით, მაგრამ ვინ დაგვიჯერა?

გამონახეს ვიღაც გამოუსტუმრებლები და ისინიც იმოწმეს...

ალექ. ვინა?

იოსებ. აი ის მაწანწალები, თქვენი ქირიე. ქალაქელები რომ არიან ნათრევი და აღარც ღმერთი სწამთ და აღარც ხატი.

ბეჟ. მარაალი ნათქვამია: ცხე შეიგინდან გატყუდებო?

ვახ. მაცხოვარმა, ვენაცვალე მის ძლიერებას, თორმეტი მოციქული აირჩია მთელ-ქვეყანაზე და იმათშიც კი გამოერია ერთი გამცემელი იოლა... და სოფელში რომ თითო-ორი-ლა გამოეროს, რა გასაკვირალია?

ვახ. ეგ მართალია, მაგრამ თვითონ პატრონი რად წაუკიდებდა ცეცხლს?

გლეხ. ტრახში ქონდა!.. ჩვილი კი იაკობმა ურჩია, რასაც ვადავავახდინებდენ, ატუკატია და შუა გაიყოფენ.

იოს. მაგისტანა აჩი ბევრი იქნება: ვინც არ გგონია ყველა იქით მიდის. ასე მოვასხენებენ აფრასიონი იაკობმა გასცაო და სამსახურშიაც მიუღიათ.

ვახ. იაკობი ჰმ.. მოძრაობაში კი პირველი ის იყო.

იოს. პირველი რაფა არ იყო, შენი ქირიემე? სულ იმას გვიჩინებდა: ნუ დაზოგავთ, თავდაზნაურები ბეჟუები არიან: ნუ დაზოგავთ და მათი ადგილ-მამულები თქვენ დაგრჩებათ! და ახლა კი იქით გაიძახის.

ვახ. (ბეჟანს) ეს შენზე თუ უუქვამთ: ბეჟანი ხომ შემოკლებული ბეჟუა?

იოს. არა, შენი ქირიემე! ყველას ასე ეძახდენ, ვისაც კი რამე გააჩნდათ.

ვახ. თქვენ რაღას გეძახდენ, რა ხართო?

გლეხ. ჩვენ შენ ქირიემე...

ვახ. თქვეთ, რისი გემინიათ?

იოს. (აფანასს) პროლეტარია?

ალექ. პროლეტარია? მერე და საიდან გახდით პროლეტარია?

იოს. მქადაგებლებმა გვიბოძეს! მუშა რომ ხართ, პროლეტარია უნდა გახდეთ და მაშინ ყველას ჩამოერთმევა მიწები და თქვენ მოგეცემთო; მიწა, ვინც იმუშავებს, მისი იქნებაო!

ვახ. გასაკვირველია! როგორ დაბრმავდა ქკვიანი ხალხი და როგორ დაიჯერა?

ალექ. ეგ მაგრეც იქნება მამა ჩემო! მიწა

ყველას იმდენი უნდა ჰქონდეს, რამდენიც მოუნდება სამუშაოთ.

ვახ. მაგას მეც გვიანხებები, შეილო! უშიწოთ მუშა რას ვარგა? მაგრამ ის ობრობობა, რომ ბატონებს ჩამოართმევენ და თქვენ დაგირიგებენო, როგორ დაიჯერეს?

ალექ. (ხალხთანად აღიშქა) გაქირებამ აფიქრებინათ!.. აქ მეოთხედი, სახელმწიფო ვადასახალი, იქ შკოლა, კანცელარია, დრამა და სხვანი... როგორ უნდა გაძლიერდა ყოლიფერს უადგილ-მამული გლეხი?

ვახ. ეგ ყოლიფერი მართალია, მაგრამ როგორ ვერ გამოხანეს უკეთესი საშუალება, რომ ცეცხლით დამწვარს მდღარე ვადასახეს... როგორ არაფერ გამოუწნდათ უკეთესის მრჩეველი.

ალექ. სხვა გვარ რჩევას დაიჯერებენ კი? კაცს რომ სიცხეს მისცემს და წყურვილი უნდა მოიკლას, ეს უფრო დაუჯერებს იმას, ვინც მწარე წამალს აწოდებს თუ ვინც ცივ წყალს?... ხალხიც დასწავლებულიყო და წყურვილს იკლავდა, სიცხე მიცემულს, უშიწოებს მიწებს ჰპირდებოდნენ და მოდი და ნუ დაიჯერებდი და ნუ იქნებოდი პროლეტარია!

ვახ. გამაგებეთ ეგ პროლეტარია რა არის?

ალექ. პროლეტარია? სხვაგან, დიდ ქალაქებში ყველგან ქარხნებია. იმ ქარხნებს თავისი მუშები ჰყავს, იმ მუშებს არც სახლი აქვთ, არც კარი, არც ადგილი და არც მამული. მხოლოდ ხელები აქვთ, რომ იმუშავონ და ცოლ-შვილი დღიურად ასაზრდოვონ. თუ სამუშაო დაკარგეს ხომ შიმშილით უნდა ამოწყდენ? ქარხნების ბატონები სარგებლობენ ამითი და აწველებენ მუშებს. მუშაობით ბევრს ამუშავებენ და ქირას ნაკლებს აძლევენ. აი ეს მუშები არიან პროლეტარები, რომ ახლა ყველგან მოძრაობენ და ებრძვიან ბურჟუებს.

ბეჟ. მერე და ჩვენში ან ქარხნები სად არი და ან მაგისტანა მუშები?

იოს. ქარხნების რა მოვასხენოთ და მუშები კი ბევრია. იმდენი სიცოცხლე გაქვთ შავი ზღვის პირი სულ მოდებულია. სად არ არიან ჩვენები სამუშაოთ წასული მიწა რომ აღარ ჰყოფნით.

ალექ. ჰო, მიწა რომ აღარ ჰყოფნით!.. გამოდის რომ ჩვენში მუშა მიტომ კი არ მუშაობს, რომ პროლეტარია; მიტომ მიდის და

მეშუაობს გარეთ, რომ ფული შეიძინოს და ადვილ-მამული იყიდოს. და მაშ პროლეტარი კი არა, ისიც ზურჯუა ყოფილა.

იოს. რა ვიცი შენი ქირიმე? ძალიან კი მიგვაქ თავი ამ პროლეტარობით და თუ მაგრეა, ღმერთმა დაგვიფაროს მაგისთანა ქირისა-გან!...ორი კვალი მიწა მაქვს და იმის ჩამორთმევა რომ ვინმემ მომინდომოს, ზედაც შევავადლები.

ფას. მაშ მართლები ყოფილან მეორე პარტიში რომ არიან, ფედერალისტები რომ ქვიოთ... და რას ერჩიო?

ალექ. ვინ ამტყუნებს ანც ერთს? მაგრამ შეცდომა იქითაც ბევრია!.. რაც ერთს დროსა და ერთს ადგილზე სიმართლეა, ის შეიძლება მეორეზე შეცდომა გამოვიდეს!.. ყველაფერი დროსა და ადგილის ვითარებით უნდა გაიზომოს.

ფას. არა ფედერალისტების პროგრამის მაინც კარგი სარჩული უძევს „ძმობა“, „თანასწორობა“, „ერთობა“ და სიყვარული. ამას რა სჯობია?

ალექ. ის რაც სახარებაშია?! კეთილი, მაგრამ იმასაც თავისი სახე უნდა!.. ვსთქვათ რომ შენს სახლში უუცხოელებს უნდათ შემოსვლა. მოგადგენ კარზე და დაგირეკვს „ძმოსისა“, „ერთობის“ და „თანაგრძნობის“ სახელით—შეგვიშვი სახლში!

ფას. კარი უნდა გაუღო, მეტი რა გზაა?!

ალექ. კეთილი! შემოვიდნენ ერთობის სახელით და მერე გეუბნებიან, რადგანაც ყველა ვერ ვებთვით, ჩვენ გადაგვიწყვეტია ხმის უმეტესობით, რომ შენ გაბრძანდე და ჩვენ დაგვტოვე შენი სახლ-კარი.

ფას. იმე! მაგას როგორ მეტყვიან?

ალექ. გეტყვიან იმიტომ, რომ ეს ხერხი წინ და წინვე დედათ გულში და მხოლოდ შენ გაბრიყვებდენ! და თუ შენ არ დაეთანხმები, „შოვინისტს“ დაგიძახებენ და გაშინებენ ამით.

ფას. იპ, რაც უნდა ის დამიძახონ? როგორ დაეთანხმები მაგაზე? „შოვინისტო“ რაა? მე კი არ მივდივარ მის სახლში, ის მოდის ჩემში და როგორც სტუპიარი ჩემს ნებაზე უნდა ეყოს.

ალექ. გვიანდა იქნება მაგისი თქმა! ძალა მათ ხელში იქნება... ახლა შენის სახლის ნაცვლათ ავიღოთ ეს საბრალო საქართველო. ფე-

დერალისტების სახელით შემოდინან სხვა და სხვა ერები და შენც იძახი ძმობისა და ერთობის სახელით: მობანდით, თქვენთვისაც არის ადგილი და სხვანი. იმათაც ისარგებლოს და შემოვიდნენ, დასახლდნ და მერე გითხრეს: ჩვენ მეტი ვართ და ხმის უმეტესობას დავმორჩილეთ და ან წაბანდით აქედანაო.

ფას. ეგ რა სათქმელია?

ალექ. სათქმელია თუ არა, ასე კი მოხდება!.. ეკალი რომ ამოვა და ჩხვლტას დაიწყებს, გვიანდა არის მასუკან „ვაი! ვაის!“ ძახილი: როცა ითესება, მიშინ უნდა ხელის შეშლა და არა მისი ძახილი „ბრინჯია და ხორბალია“. ფედერალისტობა მაშინ არის კარგი, როცა სუყველა თავთავის სახლში ზის და იქედან გამოიძახის „ერთობა“ და „თანასწორობა“.

ფას. ეგ ხომ აგრეა.

ფას. აგრეა?! აბა შეხედე: საქართველოს მიწა-წყალი ვის ხელში გადადის? ან რა ხაფანგს უგებენ?!

ფას. ჰმ! მაშ დავლუპულვართ და ის არის...

ბეუ. ძალაზე თუ მივარდა საქმე, შენი მტერია, ჩვენ ვეღარა გავარიგოთ რა!.. ჯერ იყო და იარალი აგვეყარეს! ბრაზიანი ძალდი, რომ შემოვარდეს სოფელში, მომკერებელი აღარაინ არის. ერთ თოფთან ავახაეს შეუძლია მთელი სოფელი ააოხროს.

ალექ. ძალაზე ვინ ამბობს? არ გავიგონიათ; „ხერხი სჯობია ღონესო, თუ კაცი მოიგონებსო“ სადაც მახვილს აღარა აქვს გასავალი, იქ ხერხია საკირო.

ბეუ. მარტო ხერხით რას გააწყობ ძალასთან?

ალექ. ხერხიც არის და ხერხიც! მელა ხომ პატარა პირუტყვია... იცით როგორ იშორებს რწყილებს როცა ზაფხულში დაეხვევა? პირში ჯღანს დაიკავებს, ჩადგება წყალში ჯერ მუხლებამდე, მერე მუცლამდე; მერე მთელ ტანს დამალავს წყალში და მარტო ცხვირი უჩანს... არის ისე გაჩერებული დიდ-ხანს, სანამ წყალს არ გაატანს ჯღანს და არ გამოვა წყლიდან.

ფას. ეგ სწორეთ მეც მინახავს ჩემი თვალით, მაგრამ ვერ გამოვია რა თამაშია?

ალექ. თამაში კი არა ხერხია!.. რწყილები ნელ-ნელა მშრალზე გადადიან და მერე

ყველა ჯღანზე რომ მოიყრის თავს, გაატანს წყალს... და თუ პირუტყვსაც კი აქვს ამდენი მოფიქრება, კაცი რას არ მოახერხებს, თუ ეცდება?

გლეხები (იგნაჩი). აი დასწყევლოს ღმერთმა! ტყვილა კი არ ეძახიან ეშმაკს.

ფაბ. კი, მაგრამ სად უნდა ვიშოვნოთ იმისთანა ხერხი, რომ საფრთხე ავიშოროთ და ერთობაც მოვიპოვოთ?

ალექ. ეგ მხოლოდ სწავლა-განათლებით შეიძლება. ის არის, რომ ათანასწორებს ყველას! სხვა ყოველიფერი ტყუილია! აი ჩვენ იმას უნდა მივაწვეთ: ეგ არის ერთად ერთი გზა და ვინც წინ გადაგველობება, თავდადებით ვებძობოლოთ!.. მაგრამ ხერხით კი არა, იარაღით.

იოს. არა, შენი ჭირიმე, ჩვენ სულ მაგ სწავლამ დაგვლება და დაგვატყია!.. ვაშენებთ შკოლებს, ვაბარებთ შვილებს და რა გამოდის; იქ გამოზღლილები აღარც შინ ვარგიან და აღარც გარეთ?

1-გლ. ერთი შეილი მიბარია შკოლაში. ამას წინათ აიღო წიგნი ხელში და ხმა მალლა კითხულობდა: მამალო, მამალო, ოქროს ბიბილოვანო (იგნაჩი).

2-გლ. მერე სად არის ოქროს ბიბილოვანი მამალი! (იგნაჩი) ნეტავი მართლა იყოს და...

1-გლ. დილ-დიღის რათა ჰყოი და ბავშვებს ძიღს რად უფრთხოზო...

3-გლ. ჰმ, მოდი და უყურე შენ?! ღმერთს მიტომ გაუჩენია მამალი, ენაცვალე მის სახელს, რომ განთიადისას დაიცივლოს ხოლმე და მუშა გამოაღვიძოს და ისინი კი ითხოვენ—რად ყვირო?

4-გლ. არა, რასაც აქ ასწავლიან, ის ჩვენ არაფრთა გამოგვიადგება! იმათ ოჯახის არა გაეგებათ რა, იმათ ჩვენი არა ესმით რა!..

ალექ. მე დღევანდელ მოჯორჯვილ განათლებაზე კი არ გეუბნებით!.. მე მაქვს სახეში ის ეროვნული სწავლა-განათლება, რომელსაც საფუძვლად სახარება უძვეს და სახურავათ ზეციის მადლი.

ვახ. (აღტაცებთ) ვეი ჩემო მაკრინე! სადა ხარ ახლა, რომ არ გესმის, რას ამბობს შენი შეილი?

ბეჟ. მართლა, ჭეშმარიტად!.. მაგრამ ნა-

თქვამია: „ერთი წვა და სხვა მოვა ტურფისა საბაღაროსო“. ერთი მაკრინე თუ წავვიცილა ხელიდან ღვთის ბრძანებით, მეორე მისთანა და მისი სამაგიერო უნდა შემოვიყვანოთ სახლში!.. შენ რას იტყვი აღუქმანდრე?

ალექ. მე იმის ფიქრში ვარ: რა ვუშველო ამ საწყულეს?

ვახ. რაღა უნდა უშველო, აკი უაჭრ უთქვამთ?

ალექ. მინდა, რომ უფრო შორს წავიდე და ვეცადო.

გლეხები ღმერთმა ნუ მოგვაცლოს თქვენი მოწყალება. (თავს უგარყენ)

ვახ. იოსებ! უთხარი, რომ უსადილოთ არ გაუშვან ესენი!

ერთი გლეხი არა, შენი ჭირიმე! ჩვენ ბაზარში ვიხარებთ:

ვახ. რავე? ისიც კანონში გიწერიათ, რომ თავადიშვილისას არა სკამით რა?

გლეხები არა, შენი ჭირიმე! რატომ იკადრებთ? (გარჯან მოასმის თოფის ხშვია. ყველასა წამოაგადგებან ზეზე).

ბეჟ. ეს რა ამბავია?

იოს. არაფერი, თქვენი ჭირიმე: წელან სტრანეციებმა აიარეს ზევეთკენ. ვიღაც გადავარდნილს დაეძებდენ და ის იქნება.

ვახ. გაჭირდა ღმერთმანი სიციცხლე.

ფ ა რ დ ა

მ ვ უ ხ რ ი

დაღამდა, მთვარე აღმოხდა კიდევ— გადაეფარე, ღრუბელთა როდეც!

თორემ შევწუხდი, გული ღონდება: სატრფოს თვალები მომავონდება...

ასკურდა შორს, შორს. ასცილდა ძირს მთებს, გაფითრდა, ცეცხლად აღარ ანათებს;

სატრფოს თვალეშიც ვენება გაცივდა, წმინდა სხივები ცრემლად დასცივდა...

ნეტარხსენებავ, ჩააკვირ ჩემს გულს.— ღმერთი აღარ მყავს,—ლოცვა აღარ მსურს.

ბაბილინა

გიორგი თერეშელი

ქართულ და სომხ. თეატრთა სცენის მოყვარე

(მისი 10 წ. სასცენო მოღვაწეობის გამო)

თბილისის სახალხო თეატრს უკვე თავის ისტორია აქვს და სახელოვანი მოღვაწენიცა ჰყავს... სახალხო თეატრმა უფრო ნათელჰყო ის ქეშმარიტება, რომ თეატრი საერთაშორისო იდეალების ერთი მთავარი გამარჯვებულთაგანია და ეროვნულ სხვადასხვაობას ხელოვნების ტამარში არავითარი ადგილი არა აქვს.

აი, ერთი მისი დაუღალავი მუშაობაგანი — გ. თერეშელიანი, ტომით სომეხი, აღზრდით და მისწრაფებით — ნამდვილი საქართველოს შვილი. 22 ივნისს 1910 წ. სწორედ ათი წელიწადი უსრულდება, რაც სახალხო თეატრის ასპარეზზე გამოვიდა პირველად „ავჰალის აულიტორიაში“, შემდეგ ავლაბარში მურაშკოსა და არაქსიანის თეატრებში, როგორც მესვეური ავლაბარში სახალხო წარმოდგენებისა. იმ ხანად გ. თ.—ს შეძლებაც ხელს უწყობდა და თავის ნივთიერ-სულიერ ძალ-ღონეს არა ზოგავდა წარმოდგენების გასამართად. 1904 წ. ქართულ სახალხო წარმოდგენებშიაც მიიღო მონაწილეობა და ამვე დროიდან მოაწყო ქართულ-სომხური შერეული წარმოდგე-

ნები ავლაბრელთათვის; იგი ხანგამოშვებით მონაწილეობდა ხოლმე აგრედვე ქართულ სექციისში. ეს ერთი წელიწადია ზუბალაშვილთა სახალხო სახლის სომხურ სექციის წარმომადგენელ-ადმინისტრატორია და დიდის ბეჯითობითაც მუშაობს სახალხო თეატრის ასპარეზზე.

მისი ამჟღავნება ფაქტები და კომიკური როლები. აგრედვე ცნობილია ვითარება ნიქიერი კულბეტისტი.

როგორც ზევით მოვისენიეთ, გ. თერეშელიანი სახალხო თეატრისათვის არა ზოგავდა თავის უკანასკნელ გროშსაც-კი, რამაც ვალტაკებამდენ მიიყვანა იგი: ეს ხვედრია სახალხო საქმის ყველა ქეშმარიტ მოღვაწეთა.

22 ივნისს, სამშაბათს, მისი მცნობ-მეგობარნი და ამხანაგნი სახალხო სახლში უმართავენ ათის წლის მოღვაწეობის აღსანიშნავად „გ. თერეშელიანის საღამოს“ — წარმოდგენას და იმედაი, სახალხო თეატრის აღორძინებისა და უანგარო მუშაობა პატივისცემელი საზოგადოება უუპურადლებოდ არ დასტოვებს ამ წარმოდგენას.

კ. ე. თერეშელიანი შვილის კონცერტი

სახალხო სახლში *)

დღემთა ააშენოს შენი თვახი, ფაღვარაშალო! დღემთა დატბოს შენი დემამას სულა ისე, როგორც ჩვენ დატბოვებ ამ დამეს შესნ კონცერტზე. რა მშვენიერება იყო და რა სასიამოვნო! ჩვენი ქართული სამღერეუბი გადადებული ნოტებზე და ორგესტისთვის დაწერილი, როცა ერთმანეთს ეკაბრებოდენ ფლეუტა, სტეარი, სალამური სკრანპე, ვიოლინო, კონტრაბასი, კაბოი და სხვა და სხვა სამუსიკო ორანი და ყველა ერთად ისე მშვენიერად და შესამეგობლად გამოსთქვამდენ ხალხურ ხმებს, რომ კაცა აღტაცებაში მოდიოდა. მე უსიტუეო კაცსაც კი ხმა ამომადებინა და არ შემიძლია სხვებსაც არ განუხარო ჩემი შთანატდალებანი.

კონცერტის დასაწყისში ი. კარგარეთელმა ხალხს განუმარტა მუსიკას მნაშენლობა, ძალა, აღმოცენა და სხ.; ვხა არის ქვეყანაზედ ასეთი კაცი, რომ

*) რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო ამ წერილის დაბეჭდვა დაგვიანდა. რედ.

მუსიკის ძალის წინაშე ქედს არ იხრიადეს? თუნდ უნდაცა მტენიური გართული არ იყოს თავის სს-ქმეში და იმის მახლობლად რომ მუსიკა დაუგროს, არა მგონია, უურადღებს ამ მარქტის მუსიკას; ადამიანი რად უნდა სინტერესოს და დაიღოს მწერლის ნაწარმოებსა კითხულობდეს და ამ დროს მუსიკა შეთქმის, არ შეიძლება, კითხვას თავი არ დასწებოს და მუსიკას არ მიანეროს თავისი უურადღეობა. ამითი ის მინდა გამოსთქვა, რომ მუსიკა ძლიერია და დიდიერა და მისი მხარის აქცევა, როცა იგი ესმის აცის, ყოველდ შეუძლებელია.

არ არის ქვეყანაზედ ისეთი კუთხე, რომ თავისი მიღწერა და მუსიკა არა ჰქონდეს და ამ მხრად ნაშეკრავად ჩვენი კურთხეული ქვეყნის შესანიშნავი: აჭური მცხოვრებთა ჭირი და ღსინი, ყოველი ნაბეჯი უსიმღეროთ წარმოუდგენელია.

მჯალათად, ქორწილში ვერ მღეროვით იწყობენ და შერე ხომ სხვა და სხვა სიმღერებს ბოლო აღარ უჩანს, როცა სარეჟისორ მიღის ჩვენი ხელნი—მღერის; როცა მუშაობს—კიდევ მღერის, ხუნაში, მკაში, თაბაში, სხვაში, რთველში, თვეშობაში სულ მღერის და მღერის. ქართველი ანა ისე ბუნებით დაჯადოებულია და ცატანებული სიმღერით, რომ როცა დალაღულ-დაქანტული მუშაობიდან შინ ბრუნდება და ფეხებს ძლივს და მოათრევის, მაშინაც კი მღერის. ურმულა?! ქართული ურმულა ხომ გართობილთა თავისი სიმშენიერით. საქართველოში ავადმყოფებს უმღერავენ და ამით ავადმყოფის უქარწყლებენ დროებით მინდ თავისი ავადმყოფობის და სსსამოთხონ სიმღერით შეგებს ჰტერავენ; ავადმყოფი თითქმის ისვენებს, ერთობა სიმღერას ჰტერებს და სმირად ჩაქიხებს კიდევ და ამსინაში სუნის ატანს თათქმის უდავლიდებს.

როგორც ზეგითა ვსთქვა, ჩვენი სიმშობლო ქვეყნის მიდარია სხვა და სხვა სსსამოთხონ სიმღერებით და ზროფისარ გასწიქნოს სიტყვით, ქართული სიმღერები ფრად განსხვავდება ეველ სხვა სხაურ ხსლხის სიმღერათაგან თავისი თრავინადობით და სსსამოთხონ ჰტერავენ სიუხვით. რადგან ბუნების განზინის ძლით მოხუციბი მიღის და ახლემშია-გი ცოტ-ცოტათი თან და თან აკარგება ძველი სიმღერები და რომ სულ არ დაკარგოთ ჩვენი სიმშობლო ჰტერაინია, სსსირთა არა მარტო ფრცხვერაშეაღია, არაუბეაღია, ბაღანნივაძე, ფაღასშეაღია, კარბულაშეაღია და სხვა, არამედ სსსირთინი არან მრავალნი რომ ამოღენს სსსავლი არ ჩაიწოს და არ დააკარ-

გოს; თორემ ერთი-ორი ანა ვერას გასწიქნოს და სბობილად დაკარგოთ იმის, რასაც ჩვენსდაცვაფაგლახით მოუწყვედა.

ბუკო ქართული ხმები ნოტებზე კაღაღებზელი აქვთ ზოგაერთ არა ქართველ მემუსიკოსთ, მსგამ-ისინი რად უნდა კარგი მცოდნეები იუვენ მუსიკის, მინდ ისე ვერ გამოიუვენენ ნოტებზე და იმ სულს და ხსინათს ვერ ჩაუდგამენ ქართულს ხმებს, როგორც ამას მოახსენებს მუსიკის მცოდნე ქართველი. ჩვენდა სუბედროთ, ქართველნი, მუსიკის მცოდნენი, ძლიან ცოტანი გვეყვანს; ძლიან ცოტანი არან მუსიკის ცოდნით აღჭურვლიანი, ესე იგი მცოდნენი არა მარტო არა სიმღერის, არა ნოტების. ამ ნაირ მცოდნენი ვერას გასწიქნოს, თუ თრავსტრის ეველას სკრავთან არ არან დაახლოებულნი. ამ გარემობას ქართველთამ უნდა დიდი უურადღეობა მარქტის და ეცადოს ამნარი ცოდნის მოსურნეთი ხელი შეუწყოს.

ორვესტრამ რომ ქართული სიმღერები დაუგროს და თან სულ გუნდმა დასძახს, ბუკო სინარულით ამიყოს, მთელ ტანში ჟრუნტელის დაძარა. რა კარგი იყო! რს მშენიერობს იყო! ნეტავი კიდევ განზინს! ეველას სიმღერას ხსლხის გასწიქნების. ანა! გასწიქნებისა-გი არა, ხუთ-ხუთჯერად რომ დაკვრათ, დაიღოს სსსამოთხეობით მოვასმენდათ. „მურმან-მურმან“ „დეილი“, „ფაცხ“, „განტანე მუქე“, „გოგონას და გოგონას“ და სხვაბი ისევ ისევ ურში მიღკან. „ფაცხ“, მგონი, უფრო მკვირცხლად უნდად, ვადრე იქ სთქვეს, მაგრამ არა უშეადარა, ისეც კარგი იყო. სსმეტყავად „გოგონას“ მინახის ხსლხე დიდი შთაბეჭდილებას და მის გოგონასის ძლიერი ტანს დაჰტერეს და გასწიქნების.

„ამირანის ბრძოლას ბუ-ბუე დეოთან“ მთელი თრვესტრა უსიტყვოდ მოგვითხრობდა და ვისინც-გი გავიხილი ჰტინის რადისმე მესტყირის მოთქმს, ის ადვილად მიხედობდა და გავიტიდა თრვესტრისკან ნსამბობს ბრძოლას. ძლიან მკავთოდ იყო გავმთრე-მული. ცოცხალი სურათებიც მშენიერობით იყო და ბოლოს სურათის „მთავსეული ამირანი“ — ხომ ხსლხი დიდს ადრეტანში მოიყვანს; როგორც სურათის კომპოზინამ, ისე მისმ დაფორმდებამ დიდი შთაბეჭდილებას მოახინის ხსლხე და სურათის თავის დასწიქნებად არ უნდად. ეს მთავსეული ამირანი არის აკრულე დახსტული კავკასიის მუხუის კიბის ეველზე, მაგრამ ეს დიდად ჩამოთვარგებს იმ სურათს, რომელიც გვაჩვენებს „ხსლხით სხლში“ და

ურბოთ არ იქნება, რომელიმე ქართულმა ჟურნალმა ეს სურათი სირულ ამ ფერადვე დახატული თავის ხელის მომწერთ ზრემადა დაურთავს.

ორიოდე სიტყვაც ფრენგერაშვილის ზეისზე „აშენდა საქართველო“. სწორედ რომ „აშენდა საქართველო!“ ხაღხო! გააკეთე, რომ სვენი, ქართველებო, მსოფლიო ფერსულით ძაღან უკან ვართ ჩამორჩენილნი და ჩვენთვის უფლები ქართველები, სწავლით აღჭურვილი, სხვათა თემთა შედარებით მთელს ჟარს წარმოადგენს. თუ რამე უთქვამს ფრენგერაშვილს, ჩემის აზრით, გული შესტკავინა ჩვენი ზატარა სამშობლოსთვის და ამ ზეისით მას უნდა გამოაფხიზლონ ქართველი სტუდენტობა. ეს მას მტრობით კი არა, სიკვითით მოსდის და გულმტკავნეულობით დაუწერია. „მოეფარეს ზირში უძრახე მტერს ზირს უკანა“.

ჯერ აქ რაებს სხადის მოზარდი თაობა, რომ იქ უპატრონოდ დარჩენილი რას ჩაადებს. მაგრამ ამაზე შემდეგ ვიტყვით.

მათე

ბაქია შენიშვნა მოგზაურ დასებს

გაზაფხულის დაწყებისას ქალაქებში თეატრის სეზონი თავდება, საზაგეოროდ ამ დღიდან ჩადება წარმოდგენები ზროვინციებში და გრძელდება შემოდგომამდის. ამავე დღიდან იწყებენ ქალაქის დრამატულად დასი მთავარობის დას-სიოფლად.

ასეთი მთავარობა დასებით მოეწოდება წელი მდიდარია, მაგრამ საუბედროდ ეს დასები ხშირად საზოგადოების გემოვნებას ადღოს ვერ უდებენ და ასეთ ზეისებს არდგენენ, რომელნიც ზროვინციელების არც სულს ხელება და არც გულს. უნდა იცოდნენ ამ დასის გამკეთ, რომ ქალაქის და ზროვინციებში ერთი და იგივე მუყურებელი არ უკან თეატრის; ამ გარამობას კი ახლადელი მთავარობა დასები ურთადებას არ აქცევს: ქალაქის და ზროვინციის ურთ-და-ამავე ზეისებით უმსახიზმდებთან. ასე მოაქცა წარსულ ხანებში დრამატული დასი ვლ. მენსხიშვილის და კ. მესხის მინაწილებით წამოსული, რომელმაც წარმოადგინა „ურთელ აკოსტა“, „შავი ბერი“, „ჰამლეტი“ „სიკვდილი ნახალკონისა“ და სხვა. უკვლა ეს ზეისები ბუბუბარის ზროვინციელებისათვის. სასურველია ამ გარემოებას ურთ-

დღეებს მაქცევედენ სამთავაროდ გამოსული სხვა დასი და ზროვინციებში თანამედროვე ზეისებსაც დასდაგდენ. ქალაქებში ჩვენს თეატრს კომედიოვოდევილებით ჩვეუარ სარძირკველი და იზითივე უნდა დაედას საფუძველი ზროვინციამად. მთავარ დასებს არ შეუქვინს მარტოდ ჟობისთვის ზრუნვა: მათ საზოგადოების გემოვნებას ადღო უნდა აუღონ და ის ზეისები დასდაგან, რაც მოსწონთ და ესმით. რადესაც თანამედროვე ზეისებით მოყუბებობთ ხელხმა ნიადგუს თეატრს, შემდეგ ხაღხის თავის თავად გააქცევა მოთხოვნილებად კლასიკური ზეისები.

ტეზი

† ბებური გურგენის მე ბებურიმილი

(ნეკროლოგის მაგიერი)

ამ ორი კვირას წინად ქ. ოზურგეთის გარდაცვალა ქალაქის თავი ბ. გ. ბებურიმილი. მართალია ბებურიმილი მთხვეული იყო, მაგრამ მის გარდაცვალებას მინც არ მოყულობდით; მოყუდავთ წლოვანების, ის ეყო მხნე, მკვირცხლი, ენერგიული, გატანებული კონხხერი ბერიკაცი და არა მთხველი. მას კარვად იცნობდა როგორც ამერეთი, ისე ამერეთი. წინად მისხურებად სამხედრო სამსახურში, მაგრამ მისი ცოცხალი, ენერგიული ბუნება ვერ შეურიგდა რკინის დისციპლიანს და ადრე მართავ იგი... მას გატანებით უყვარდა გურია და გურიაში მისი სამშობლო კოსტო სოფელი ღიხაურთი. შესწავლილი ჰქონდა კარვად გურული ხნე-ჩვეულებად, გურული ჩინგური იცოდა, აფესებად და აგრეცლებად გურულ სამღერებს. შუაგროვად გურული ზღაბრები და გურული ხაღხურთი თამაშობანს და რუსეთში გა-მოსცდა რუსულ ენაზე.

დღი მთავარული იყო თეატრის, — მის გადაკეთა საცნებად აკაკის „ნათელა“.

უყვარდა ხაღხში წერა-იზიხვის გავრცელებად. ამ ათითვე წლას წინად ღიხაურის საზოგადოებამ აირჩია სოფლის ორკლასიანი სკოლის საზატო მხრუნველად. სოფლის საყვარელმა ბებურმა აქც დაამხნა თავისი ცოცხალი წაუშვლი კვლი. მისი შეცდინებით სკოლასთან გახსნა სამურწნო განუოფილება. სამურწნო სწავლა რომ კარვად დამდგარიყო, ბებურმა იუიდა და სკოლას დაუმტკიცა (შენწირა) ორი ქცევა მიწა, სკოლასთან ახლო მდებარე.

ამ ორი წლის წინად, როცა ოსურგეთში ორი ძალა სამკვდრო-სისინათხლოდ ეკვეთენ ერთმანეთს, პროგრესისტებმა ქადაქის თავად წამოაყენეს ბებურის კანდალტურმა და, როგორც იყო, კიდევ გაიყუანეს. ასეთმა მოულოდნელმა ზარბაზნებმა ბებური მთლად გაახალისა. ახლა გზადრეო გაცნობით შეუდგა თანამედრობის ასრულებას.. მის ეკუთვნის თანონაბა ოსურგეთში გიმნაზიის დაარსებისა. ამისთვის მან მთელი მთელი გურბი... მკრამ ხომ იცო, იქ, სიცა ერთი მაშინებულა—სია გამანდგურებელი. ერთხანს ბებურს ზეგადან გაის თვლით უდქვადენ, მკრამ როცა მან ვერ მოითმინა მოქალაქეთა გამთარხება, ქართულ მამადანთა გურულებზე წასისინება, ვერ მოითმინა და ხმა ამოადო. მაშინ ისიც, ეს ეელ-ორდენიანი მოხუციც „ნებადგონადიოჟნათ“ შერაცხეს და „რიცო!“ დაუძისეს. მის ჯობრზე აღდრე მის შერ დაწყოულ ქვეუნის საკეთილო საქმეებს მისცეს წინსვლა. „ოტ-სტრეკასაც“ კი დაეშუქრენ, მკრამ ვერ მოხარეს; ბრძოლის ველი ცნობხლს თავის ნებით ვერ დაატოვებინეს.

და ჰქა მოხუცმა განუტევა სული და მით ზოგთა გული გაახარა, ხილო უმეტესობის-კი დაადინა. შვიადობა შენდა, უოჩაოთ მხუცო!

ნაცნობი

დანბასოვლები

დაბბა მენი. თიბათუკს ადგილობრივმა სცენის მოყვარულებმა საკრებულოს დარბაზის სცენასზე წარმოადგინეს „**ორ ციცხი შუა**“ და „**უბედური დღე**“ ბალანჩოვასისა. ვიდრე წარმოდგენასზე ვიტვოდე რასმე, შევეხებო ადგილობრივი სცენის მოყვარულთა მოქმედებას.

ყოველივე საქმეს მსოფლოდ მაშინ მოსდევს სასურველი შედეგი, თუ თვით ამ საქმის მონაწილე წევრებში არის ერთსულოვნება, საქმის გულწრფელი მონაწირობა და ზრტიოსნურია მუშაობა. დაქმნდებიან და დანახიზა-კი ელფერს უკარგავს ყოველს დაწვებულებას და შესაძინეჟად აყურხეს. არ შემიძლია გულმტკიცეუვლად არ დანახიზო ას გარემოება, რომ ისედაც ზატრას ჟგუფი ჯიჭურ სცენის მოყვარულთა ორ ნაწილად გაყო; ამ ნაირი საქციელი ერთის მხრით რომოჟით საქმის შეთაურთ ასურტებს, ხელხის თვალშიად ჰხადებს უნდაობათას; ამ გარემოებაში ნათლად იჩინა თავი 9 თიბათვის წარმოდგენასზე: წარმოდგენაში მონაწილეთა შორის ზოგთ ვერ შესდევს ზიესის გმირის სულიერი ვითარების გად-

მთვება, ზოგნი უხერხულად აფთურებდენ ხელებს, ზოგნი სიტკეპებს უღაგო-აღაგას სწვეტდენ, რის გამიფც აზრის მიდლიანობა ივარგებოდა. წარმოდგენის ნახევარის მიგურთ ხო სათსზე დაწყოეს და ძღაერ ჩქარობდენ. მიუხედავად ევლას ზემო ნახელისა, წარმოდგენაში რიგანად ჩიარა, განსკოორუბით ვოდველამს. ცოტა რამ მაყურებლებზე; ერთი ჩინოსანი მაყურებელი წარმოდგენის მსვლელობის დროს მოქმედ ზარებს შენაშენებით უმსზანძღვებოდა, რითაც არდვევდა მუედროებას და მით უშლიდა-მაყურებელს უურადლებს მიექტათ ზიესის მსვლელობისათვის.

შემდეგისათვის სდგავენ „მეზობლებს“,
დ. ნ.

სათეატრო ამბავი

ადგილობრივი

ჯარ. დრამ. საზ. გამგეობა გამალებით მუშაობს, მსახიობთ იწვევს, რეპერტუარს იმუშავებს. სეზონის დაწყებას ენკენისთვიდან აპირებს.

ჯე ქუთაისის ქართ. დრამ. საზოგადოებამ 7 ივნისის საზოგადო კრებაზე დაადგინა მადლოთა გამოუცხადო ვალ. გუნიას ვასულ სეზონში ქართ. დრამატ. დასის ოდნით ხელმძღვანელობისათვის, რომელმაც ქუთაისის თეატრს საპატრიო სახელი მოუპოვა. კრების თავმჯდომარე **ჩიმიკაძე.**

ჯე ქართული თეატრის დირექტორად არჩეულ იქნა ქართ. დრამატ. საზოგ. თავმჯდომარე ნიკ. გიორ. ქართულიშვილი.

ჯე სომხ. დრამ. საზოგადოების კრებამ განიხილა და დამტკიცა ვასული წლის ანგარიში და მომავალი სეზონისათვის გამგეობას მიანდო იზრუნოს ფულის მოპოებასა, დასის შედგენასა და განახლებაზე. ახალ გამგეობაში არჩეული არიან ქ. ნი. ვ. მამულოვი, ბბ. ტ. იონისონი, წურინოვი, ვადიფვი, სარქისოვი, ნახარეთიანი და ტერ-სარქისიანი. კანდიდატებად—ოქროვეი, ლევონიანი, ბაბაიანი.

ჯე შესწირის სომხ. დრამ. საზოგადოებამ მანთაშვის წლიური 4000 და აფრიკიანის 1000 მანათის გარდა, მილოვმა წლიურად 1000, ხოლო ჩილინგაროვმა 100 მან. ქ. ნ. მამულოვმა დაგრდომილ მსახიობთა სასარგებლოდ დაარსებულ ფონდს—200 მან.

ჯე სომხ. დრამ. საზოგ. გამგეობა უკვე შეუდგა—დასისა და რეპერტუარის შედგენას. განზრახვა აქვთ რევისორებად მოიწვიონ—შწერალი შირვანხადე, ანუ მორიგე რევისორებად—არმენიანი და სევუმიანი. ამ წელს დამს იწვევენ სეზონის შორის ადამიანს, არმენიანსა ზარიფიანს, შხაბტუნის, აბელიანსა და სვე.

ჯე სახ. თეატრის სომხ. სექციამ—ენკენისთვიდამ რევისორ ად მოიწვია მსახიობი, ალიზიანიანი.

რ უ ს ე თ ი

ბულბული ვერცხლის გალით საჩუქრად მიუღია ოდესაში ვანბრანტს ლაქმს თამაშობის დროს. გალია მღვარა ვარდ-ყვავილთა კალათაში.—მართლა რომ აღმტაცებელია ასეთი საჩუქარი მსახიობი ქალისათვის, თუ ეს „ბულბული“ „იხივ“ არ იყოფა—დასძენს თურნაში „T. II“.

განიღების სენი ყოფილა ავედ მომღერალი ლ. სობინოვი. სარატოვში კონცერტი გამოაცხადა. პირველ საღამოს კონცერტის დაწყებამდე სობინოვმა შენიშნა, რომ პარტერის პირველი ორი რიგი გაუყვირდელი იყო. ამ გარემოებას იმდენად იმოქმედა მომღერალზე, რომ... ყველი ასტივდა“ და აღარ იმღერა.

რუს მუსიკოსთა საზოგადოების წესდება დამტკიცებულ იქმნა, რომლის მიზანიც რუს მუსიკოსთა გაერთიანება და მათის ინტერესების დაცვაა.

სახელმწიფო სათათბიროს საბიუჯეტო კომისიამ სასურველად სცნო სახელმწიფო ხაზინიდან 10,000 მან. შეშვება მიეცეს სათეატრო საზოგადოებას.

ვან-ბრანტის ოდესის თეატრში იმპერა „ტისში“ სრულიად ტიტლიკანა გამოვიდა. საზოგადოების ერთი ნიწილი ეგოდენად აღელდა, რომ დარბაზიდან წავიდა.

დაიწვა გუნგენბერგის საზაფხულო თეატრი.

მეფი ოჯახი დასწო. ა. ბრინსკი მოხუც მანდილოსანთა როლების მოთამაშე მსახიობ ქალის ჰამალეის მოსაწყვეად სათეატრო ადგენს მიმართა პირობათა შესატყობად. პასუხად მოუვიდა: „ჰამალეი, მისი ქმარი გერმანი—კომიდი, მისი ძმა—სცენარიუსი და შეილი—გამოსასვლელ როლების შემსრულებელი, ყველა ერთად 750 მან. თვეში“.

გულშემოყრილი ბრინსკი ტელეგრაფითვე შეეკითხა „სხვა ნათესაობა აღარა ჰყავსო?“

უ ც ხ ი თ ი

გაიფიცნენ მილანის ყველა თეატრთა მსახიობნი რომაულ „არგენტინა-თეატრის“ დასიდან ერთი მსახიობის უსაბუთოდ დათხოვნის გამო.

სასულიერო თეატრი არსდება საფრანგეთში, როგორც იუწყებიან, ბუაშენში, სადაც ჟანდარკს მოესმა ზეკუიერი მოწოდება, აშენებენ უზარმაზარ ღია თეატრსა ყოველ-წლივ „ენებათა“ წარმოსადგენად. თეატრს გააღებენ 1911 წ. 7 მაისს „ჟანდარკის“ წარმოდგენით, რომელშიაც მონაწილეობს 600-მდე კაცი, ამათან 150 ცხენოსანი. მთავარ როლებს შესრულებენ პარიზელი მსახიობნი, ზოლო დანარჩენს—ადგილობრივი—დომრემის მტკობრებნი. ფიქრობენ, ზაფხულში—ივნისსა, ივლისსა და ავგისტოს—თვეში ორი წარმოდგენა მიანიც გამართონ.

ავტორის უფლებას დიდი აურ-ზაური მოჰყვა პარიზში. ეს-უ არის ახლანან დასრულდა დრამატურგის ანრი ბატალიისა და სახელგანთქმულ მსახიობის სარა-ბერნარის საქმის განსამართლებამა, ბატალიი უჩიოდა

20,000 ფრანკსა ჩემ-მიერ გადაკეთებული „ფაუსტი“ უნდა დაედგა და ახლა უარი მითხრათ. სასამართლოში ბატალიომ მოიგო საქმე. ვინაიდან სარა ბერნარი იმ ქამად ლონდონში იყო, ბატალიომ აუწყრა თეატრი და სასახლის ავეჯეულობა. ბატალიის ასეთმა საქციელმა დადი უმჯავოებელმა გამოიწვია თეატრალურ წრებში, საყვედურის თავიდან ასაცილებლად ბატალიამ განაცხადა—ამ მოვებულ ფულიდან ორ პრემიას ვენიშნავ—ერთს საუკეთესო ლექსთა კრებულისა, ზოლო მეორეს ახლო მეურნეობის დამწვევად დრამატურგის პიუსის დასაჯილოდებლად, რომელთაც განსაკუთრებებით ამორჩეულ პირთა მიმსჯელი საბჭო (ჯიური) იცნობს ღირსადაო.

მოცილებს შურისძიება. ცნობილ მსახიობ ქალს სიუზანა მენტს, ლიონში საგასტროლოდ ჩასულს, სამწუხარო ამავი შეეშობვა. წარმოდგენის დაწყებამდე გამოირყვა, რომ სეივრებში ყალბებული მისი ძვირფასი სამკაულ-ტანსაცმის სულ ნაყუწ-ნაყუწად იყო ქცეული. ამის გამო საგასტროლო წარმოდგენები გადაიღო ახლად გამოწერილ სამკაულ-ტანსაცმის მიღლებამდე. რკინის გზის გაშვებობა და პოლიცია გაფაციკიებით დაძებნა დამნაშავეთ, რომელთაც მსახიობი ამითი 30 ათისი ფრანკით აზარალეს. თითონი სიუზანა მენტი დარწმუნებულია, ეს ზარალი შურისძიებით შეამძიხვია სცენაზე მოცილემოა.

ჯაშუშ-მაძებარი და მსახიობნი. ამას წინად ანგერპენის „თანამედროვე თეატრში“ სასაცილო და მასთან სამწუხარო ამავი მიხზა. ადგილობრივი დასი თამაშობდა დროის შესაფერ პიუსას, რომელშიაც მართლმსაჯულების წარმომადგენელი გამასზარებულნი არიან. წარმოდგენის დროს, სწორედ იმ წუთს, როდესაც სცენაზე ქალ-მსახიობთ ტანსაცმის ხიდენ თანხანბა პიუსის მოთხოვნისთვის, თეატრში გამოცხადდა ადგილობრივი ბრალმდებელი ოცის ჯაშუშ-მაძებარით და მოითხოვა წარმოდგენის შეჩერება. მისი განკარგულებით მსახიობ-ქალები, თითქმის ტიტლიკანები, რომელთაც ხორკის ფერი თხელი ტრიაკა ეცვალა, პოლიციისკენ გამგზავრეს. ამ არაჩვეულებრივ მგზავრობას ბროო ქუჩაში სცენვით ეგებებოდა. მსახიობ ქალთ სასუსხივებაში აძლევენ. ერთ მოთვანს,—პარიზელს,—განსამართლების შემდეგ, ბელგიის საზღვრებიდან გააძევებნო,—ასე მოვიგობრობს ერთი რუსული უწინალი.

შინაარსი: მამათა ანდერტი და ჩენნი მოვალეობა მეთაური: ზოგიერთი ცნობანი ქართ. დრამ. სახ. შენახებ; ვიდეო ზღვის პირას—ღუფო მგვარეობა; თეატრი და ცხოვრება ერთის თვალის დაკლებებით—განდევლისა; მწუხარი—ბაბილინისა; მშვენიერიება—მღვდა დაღინისა; რუკცია—აკაცისა; * (ლექსი)—გატბიძისა; სიმართლე—მ. მესხისა; ჟ. ფიცხვარაშვილის კონცერტი—მათესი; ნაწია შენიშვნა მოგზაურ დასებს—ტეჭეისა; გ. ფირუშინი; ბებური ბებური-შვილი—ნაცნობისა; სათეატრო ამბები: დაბა-სოფლები ონი—დ. ნ—სა.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

ქ. ვ. დ. ლამბაშიძის

ს-ა-ნ-ა-შ-ო-რ-ი-უ-მ-ი

კატარა ცემუი

ბაკურიანის რკინის გზაზე, 4,400 ფ. სამალე

გ ა ი ხ ს ნ ე ბ ა 1 5 ი ვ ნ ი ს ს

ორის განყოფილებით, ერთი—საბავშვო, მეორე—დიდებისათვის.

პირობების გასაგებად წერილით უნდა მიმართონ ბორჯომით პატარა ცემის ექიმს ვახტანგ ლამბაშიძეს. 10—2

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღ.
საპოლიტ.
სალიტერატ.

ამოცემა, კვირეული სურათებიანი დამატებით
წლიურად 8 მან. ნახევარ წლით 4 მან 50 კ.
რედაქტ.-გამომცემელი დ. სრამელაშვილსა
ადრესი: Тифლისь, Большая Ванкская
ул., № 12, Сем. Пашалашвили.

ჩვენი გაზეთი

ყოველდღ.
საპოლიტ.
სალიტერატ.

გაზეთი. წლიურად 7 მან. ნახევარი წლით
4 მან. საზღვარ-გარედ 14 მან. ნახევარი წლით
7 მან. რედაქტ.-გამომც. ზ. ტყეშელაშვილი
ადრესი: Тифლისь, тип., «Шрома»,
Кал. Кюн. Цуладзе.

НОВАЯ РЪЧЬ

Ежедн. общ.-полит.
литературная газета

На годъ 7 руб., 1/2 года 4 руб. помѣ-
сячно 75 коп. Тифლისь, Дворцовая ул.
д. Груз. Двор. ред. «Новая рѣчь».

Ред. Р. Д. Бебиевъ. Изд. П. А. Готуа

სათაუად.-ამნ. სამაფუსულო თეატრი

—● სმშაბათს, 29 ივნისს 1910 წ. —●

გაიმართება

კონსერტში

მონაწილეობენ რუსეთის სხვა და სხვა ქალაქების
სამუსიკო სახელოვანებელთა მოსწავლე ქართველი
ახალგაზრდა მომღერალ-მეგობრები

დასაწყისი საღ. 9 საათზე ადგილების ფასი 2 მ.—40 კ.

სახალხო სახლი 22 ივნისს, სამშაბათს გაი-
მართება „გ. ფირუშინანის საღამო“ ადგილე-
ბის ფასი ჩვეულებ. დასაწ. საღამ. 8 1/2 საათ.

ქართული თეატრი და ბალი

კვირას, 20 ივნის 1910 წ.

გაიმართება წარმოდგენა და დიდი

სეირნობა

წარმოდგენილი იქნება

I

„ვერ დახსოვნენ მერე ექორწილეს“

კომედია 2 მოქმ. ერისთავისა.

მონაწილეობენ: ქ. ქ. ბ. ნუბერიძე, ვ. შათაძე
ბ. ბ. სუფროვა, ი. გრამაშვილი და მეტრეველი.

II

საკონსერტო განყოფილება

მონაწილეობენ: ა. ჩიმიშკიანი, ბ. ფრანცი, ა.
დეკაბრილევიჩი, ვ. მატარაძე, ი. გრიშაშვილი,
და გიტარ-მანდალინისტთა ხორა.

ბალზი: ბუზები, ყვავილეები, ფოსტა, კო-
ფები. ნიჟანში სროლა და სხვა მრავალ
გვარი გასართობი.

მურნა, სამანდარი და სამხედრო მუსიკა

მვროკიული ცეკვა და ლეკური

პრიზი სილამაზისა და ორიგინალურ შიდაპეისათვის
დასაწყისი ბავშვთა სეირნობისა 12—4 ს. მოზრდილი-
თათვის 4 ს. ფასი ბავშვებისათვის 10 კ. მოწაფეთა-
თვის 15 კ. მოზრდილთათვის 30 კ. ბილეთები იყი-
დება თეატრის კასაში წარმოდგენაზე 1-მ-დან 40 კ.

წარმოდგენა დაიწყება 8 1/2 საათ.

დასახლისი გენერალსა ვ. ნ. ბელგვისა

ქვეყნის, სიღველის და სამკურნალო წყლის

ქ ა რ ხ ა ნ ა

მ. ლალიძის და ამხ-სა

თბილისი, გოლოვინის პროსპ. № 6 ტელეფონი № 411.

ჩვენი ქარხნის წყლები

მზადდება მხოლოდ ბუნებრივ, ქიმიურად დაწმენდილ, ხილის წვნით და საუკეთესო ხილეულის შარბათით გამოხდილის წყლითა და წმინდა შაქრით.

წელი მზადდება გაუმჯობესებულ «ვაკუუმი» მანქანებით სპეციალისტის ხელმძღვანელობით.

მუშტარი ადვილად დარწმუნდება, რომ ჩვენი ქარხნის

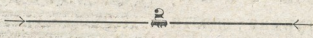

✠ მშვენიერის გემოსი და სუნელებიანა, ✠

და თბილისის სამკურნალო განყოფილების ანალიზითაც

✠ მისი კარგი ღირსება და ჯილდოვებულია ✠

ამიტომაც ჯანმრთელობის გულისათვის ეს ქარხნა ურჩევს აბ. მომხმარებელთ, უურადდება შიქციონ რადგან ზოგაერთა ვაჭრები ჩვენს სხეულთ სხვა ქარხნების უფრო იაფს და მამსგავსებულ წყაღს ასადებენ.

მოითხოვეთ ეგვლებან მ. ლალიძის და ამხანაგობის წყალი

და ამასთან მიამაგიეთ ყურადღება

=== თავსაცობს ჩვენი ქარხნის ბეჭდით ===

ქარხანა ხილეული წყლით **წარჩინებული თვისებისთვის** დაჯილდოვებულია

ოქროს და ვერცხლის დიდი მენდლით

